

Вживання такого вислову вважається неправомірним і в наш час [10, 49], хоча в СУМ [1, 349] наведено приклади вживання цього слова у П.Мирного: Дуже **вибачаюся**, що самому ніколи забігти до Вас.

Наведені приклади неоднозначного тлумачення різних мовних явищ підкреслюють важливість єдиної норми на всіх рівнях літературної мови.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Граматика слов'янська І.Ужевичка / Підгот. до друку І.К.Білодід, Є.М.Кудрицький. – К.: Наук. думка, 1970. – 459 с.
2. Караванський С. Секрети української мови. 2-ге розширене видання. – Львів: БаК, 2009. – 344 с.
3. Курило, Олена. Увага до сучасної української літературної мови. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2008. – 303 с.
4. Нитченко Дмитро. Український орфографічний словник. Для шкіл і молоді. – Мельборн – Австралія, 1985. – 176 с.
5. Огієнко І.І. (Митрополит Іларіон). Історія української літературної мови / Упоряд., авт.іст.-біогр.наряду та прим. М.С.Тимошик. – Либідь, 1995. – 296 с.
6. Одарченко Петро. Про культуру української мови. Зб. статей. – К.: «Смолооскп», 1997. – 320 с.
7. Орфоелічний словник / Укл. Погрібний М.І. – К.: Рад.школа, 1983. – 629 с.
8. Синівський Олекса. Норми української літературної мови. Укр. вид-во, Львів, 1941. – 363 с.
9. Словарь української мови / Збір. ред. журн. «Киев.старина». Упорядкував з дод. влас. матеріалу Б.Грінченко. – К., 1907-1909. – Т. 1-4.
10. Словник труднощів української мови: Біля 15000 слів / Гринчишин Д.Т., Капелюшний П.О., Пазяк О.М. та ін.: За ред. С.Я.Єрмоленко. – К.: Рад.шк., 1989. – 336 с.
11. Словник української мови / Ред.кол.: І.К.Білодід (гол.) та ін. – К.: Наук. думка, 1970. – Т. I.
12. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика, орфоелія, графіка, орфографія. – К.: Вища школа, 1981. – 183 с.
13. Український орфографічний словник: Орфогр. словн. укр. мови: Близько 143000 слів / Уклад.: М.М.Пещак та ін. – 3-є вид., переробл. і доповн. – К.: Довіра, 2002. – 1006 с.
14. Шевельов, Юрій. Вибрані праці: У 2-х кн. Кн. I. Мовознавство / Упор. Л.Масенко. – К.: Вид. дім «Кієво-Могилянська академія», 2008. – 583 с.

В статтє рассматриваются примеры неоднозначного толкования правил произношения и написания некоторых слов и выражений, широко распространённых в речи.

Ключевые слова: языковая норма, культура речи.

УДК 378:371.336

Сидоренко В.Х.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦКУРСУ «КУЛЬТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ»

В статтє рассматривается структура, цель, задачи спецкурса «Культура педагогического взаимодействия» и особенности его преподавания в Институте физики и математики.

Сучасний стан організації життя школи потребує такої організації та підбору методів роботи, які б забезпечували необхідні умови для розвитку та вияву творчої індивідуальності учнів, що в свою чергу вимагає від учителя високого рівня розвитку професійних якостей та рівня комунікативної підготовки.

Одна з важливих психологічних умов є рефлексивне ставлення вчителя до власної педагогічної діяльності, що виявляється у процесі педагогічної взаємодії вчителя з учнями, коли він намагається зрозуміти та регулювати думки, почуття та вчинки учнів. Програма спецкурсу «Культура педагогічної взаємодії» спрямована на розв'язання даної проблеми, що дозволить підвищити комунікативну компетентність майбутнього вчителя.

Програма спецкурсу передбачає вивчення основного матеріалу обсягом 54 години, з яких 34 години аудиторні та 20 годин самостійні заняття.

Головною метою спецкурсу є допомога майбутньому вчителю творчо підходити до вирішення проблем педагогічної взаємодії з учнями, використовуючи найсучасніші інтерактивні методи.

Завдання спецкурсу:

- підвищення компетентності майбутніх педагогів у процесі педагогічної взаємодії;
- стимулювання потреб у саморозвитку комунікативного потенціалу майбутнього вчителя;
- ознайомлення студентів з сучасними зразками передових педагогічних технологій педагогічної взаємодії;
- надання практичної допомоги у подоланні можливих труднощів спілкування з учнями, батьками, колегами;
- розвиток умінь організації діалогових та полілогових форм навчально-виховної діяльності;
- формування комфортного морально-психологічного клімату у педагогічному колективі.

Особливості викладання спецкурсу в, першу чергу, зумовлені тим, що він сприяє поглибленню нормативного курсу «Основи педагогічної творчості та майстерності», на базі якого і ґрунтується. За певних обставин нормативний курс не викладається в Інституті фізики та математики і ця обставина вимагає від викладача не тільки розкрити специфіку спецкурсу «Культура педагогічної взаємодії», але й дати студентам загальну уяву про предмет «Основи педагогічної творчості та майстерності» та його складові.

Для успішного навчально-виховного процесу майбутній педагог повинен знати закони педагогічного спілкування, мати комунікативні здібності і комунікативну культуру. Здійснення комунікації в педагогічному процесі істотно ускладнюється завдяки тому, що природні форми спілкування виконують професійно-функціональне навантаження, тобто професіоналізуються. У педагогічній діяльності спілкування виступає і як процес вирішення педагогом незліченної кількості комунікативних задач, і як його результат. Педагог у процесі спілкування реалізує психологічний і комунікативний пошук, що пов'язаний з вивченням індивідуальної особливості вихованців, і обирає відповідно до кожної особистості специфічні доцільні впливи. Необхідність педагогом постійно вирішувати комунікативні задачі (як відображення задач педагогічних), у свою чергу, і додає саме комунікативній структурі педагогічної діяльності яскраво виражений евристичний характер.

За допомогою культури педагогічної взаємодії студенти набувають практичні знання та уміння в організації професійно-педагогічної діяльності як розвиваючої взаємодії, що спрямована на творення особистості учнів.

Вища цінність культури педагогічної взаємодії – це індивідуальність вчителя та учня, власна гідність і честь педагога та його вихованця.

Навчально-тематичний план спецкурсу «Культура педагогічної взаємодії» передбачає вивчення тем: теоретичні та технологічні основи педагогічного спілкування, його специфіки; трансактний аналіз як засіб саморозвитку комунікативної культури особистості педагога; специфіка педагогічного конфлікту та шляхи його усунення; педагогічний такт як міра доцільності впливу педагога на учнів; комунікативний потенціал особистості педагога; культура комунікативної діяльності педагога на уроці; культура вербальної та невербальної педагогічної техніки; архітектоніка форм вербальної педагогічної техніки та специфіка дискусійних технік у роботі педагога; роль педагогічного артистизму в процесі педагогічної взаємодії вчителя та учнів на уроці.

Кожна тема має крім теоретичної частини практичні завдання такого змісту: тренінги на подолання бар'єрів у спілкуванні; відпрацювання умінь самоконтролю, самокорекції, рефлексії та високої критичності по відношенню до власної особистості; трансактний аналіз педагогічних ситуацій; визначення помилок у спілкуванні, пошук варіантів продуктивної взаємодії з учнями, батьками; вирішення запропонованих педагогічних ситуацій; самодіагностика комунікативного потенціалу; розробка плану розвитку комунікативної культури; аналіз труднощів, пов'язаних з невмінням слухати; вправи на розвиток професійного педагогічного мовлення; розповіді з використанням елементів ораторського мистецтва; техніка побудови навчальної дискусії; діагностика рівнів емоційної стійкості та врівноваженості студентів; програвання ситуацій мікророзкладання та першого знайомства вчителя з класом.

Крім перерахованого студенти виконують завдання по заповненню тестових карток оцінки стилю комунікативної культури вчителя; схеми «Комунікативна діяльність вчителя на уроці» та їх обговорення; протоколів комунікативної діяльності вчителя на уроці; заповнення індивідуальної картки «Оволодіння вміннями педагогічної техніки та зовнішній вигляд оратора».

У процесі оволодіння спецкурсом «Культура педагогічної взаємодії» майбутні педагоги реалізують потреби у спілкуванні, виконуючи свою соціально значущу функцію навчання та виховання.

Відпрацьовують та оволодівають необхідними уміннями керувати власною поведінкою, увагою, соціальною перцепцією «читання по обличчю», вчать адекватно моделювати особистість учня за зовнішніми ознаками, рефлексивного слухання, вирішення конфліктів та багато інших.

Студенти вчать проводити спостереження та аналіз культури педагогічної взаємодії; визначати складові комунікативної культури, аналізувати складові педагогічного спілкування вчителя на уроці, обрану модель та стиль спілкування. Визначають наявні конфлікти, педагогічні ситуації і комунікативні задачі, пропонують шляхи їх вирішення, спостерігають, вчать дотримуватися вимог професійно-педагогічного мовлення, оволодівати засобами невербальної педагогічної техніки, відтворювати творче самопочуття вчителя на уроці.

Всі заняття побудовані таким чином, щоб надавати не тільки уявлення про теорію і технологію педагогічного спілкування взагалі і культуру педагогічної взаємодії зокрема, але й допомогти практично оволодіти певними навичками в процесі рольових та цільових ігор, тренінгів, дискусій та диспутів, імітаційних ситуацій.

Таким чином, педагогічне спілкування відіграє особливу роль при вирішенні завдань педагогічної діяльності. Необхідною умовою успішного здійснення процесу спілкування є комунікативна компетентність, володіння техніками якої забезпечують сформовані в процесі вивчення спецкурсу «Культура педагогічної взаємодії» комунікативні уміння майбутніх учителів, що в кінцевому результаті позитивно впливає на якісну підготовку випускника університету.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Абрамян В.Ц. *Театральна педагогіка* / В.Ц.Абрамян. – К.: Лібра, 1996. – 224 с.
2. Бодалев А.А. *Личность и общение* / А.А.Бодалёв. – М.: Межрегиональная пед. академия, 1995. – 328 с.
3. Болсун С. *Вчительські манери: сутність та вимоги до них* / С.Болсун // *Рідна школа*. – 2001. – № 8. – С. 64-65.
4. Болсун С. *Модель ідеального вчителя* / С.Болсун // *Рідна школа*. – 1999. – №2.
5. Булатова О.С. *Педагогический артистизм: Учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений* / О.С.Булатова. – М.: Центр «Академия», 2001. – 240с.
6. Булатова О. *Имидж педагога: мода или необходимость* / О.Булатова // *Директор школы*, - 2003. – №2. – С. 74-79.
7. Журавлев В.И. *Основы педагогической конфликтологии* / В.И.Журавлев. – М.: Российское пед. агентство, 1995. – 183с.
8. Зарецкая И.И. *Коммуникативная культура педагога и руководителя* / И.И.Зарецкая. – М.: Сентябрь, 2002. – 160с.
9. *Педагогічна майстерність: Підручник* / І.А.Зяюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф.Кривонос та ін.; За ред. І.А.Зяюна. – 2-ге вид., допов. і переобл. – К.: Вища школа, 2004. – 422с.